

אימתי יש לפנות לבית-המשפט בבקשה להרחיב צו האזנת סתר קיים (בעקבות רע"פ אטיאס) – הנחיית המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים)

סיכום

לא אחת במהלך חקירה שבמסגרתה מבוצעות האזנות סתר, מתגלות עבירות נוספות או חשודים נוספים שלא התבקש לגביהם צו האזנת סתר לכתחילה. במקרים אלה, לעיתים נדרשת פנייה חוזרת לבית המשפט שנתן את צו האזנת הסתר המקורי, בבקשה להתיר את ההאזנה והפקת התוצרים הנובעים ממנה לטובת חקירת העבירות הנוספות או חקירת עניינים של החשודים הנוספים (בקשה המכונה גם "בקשה למתן צו להסרת מגבלות"). הפרקטיקה הזו, של הגשת בקשה למתן צו להסרת מגבלות, אינה מחויבת על-פי דין, אולם בית המשפט העליון קבע ברע"פ 10532/09 **נאפע סמהדאן נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 5.8.2010) כי מדובר בפרקטיקה ראויה.

ברע"פ 1089/21 **מדינת ישראל נ' אליצור אטיאס** (פורסם בנבו, 14.3.2022) (להלן: "רע"פ אטיאס") קבע בית המשפט העליון כי סעיפי העבירה שבגינם התבקש צו האזנת הסתר המקורי גם הם עשויים לעלות כדי מגבלה הקבועה בצו, ולכן במקרים שבהם מתגלה עבירה חדשה **השונה באופן מהותי** מהעבירה שבשלה ניתן הצו המקורי, יש לשוב לבית המשפט ולבקש להסיר את מגבלות הצו. כך למשל, כאשר צו האזנת הסתר התבקש לצורך חקירת עבירות אלימות ותוך כדי ההאזנה התגלו עבירות מס.

בהתאם לפסיקה ברע"פ אטיאס ניתן לסכם את קשת המקרים באופן הבא:

- א. כאשר אין בבקשה למתן צו האזנת סתר הגבלה פרסונלית על זהות המואזן או על זהות הדוברים שניתן להפיק את שיחותיהם, וכאשר ההחלטה לא התייחסה לעניין זה, אזי אין צורך לבקש צו להסרת מגבלות כאשר מתגלה במהלך ההאזנה חשוד נוסף שעניינו לא פורט במסגרת נימוקי הבקשה המקורית.
- ב. כאשר מנוסח הצו עולה כי ישנה מגבלה פרסונלית על זהות המואזן, ומתגלה בהאזנה חשוד נוסף, אזי יש לפנות לבית-המשפט בבקשה לצו להסרת מגבלות.
- ג. כאשר מתגלית במהלך ההאזנה ביצוע עבירה נוספת על העבירות שפורטו בבקשה לקבלת הצו, בין אם פשע ובין עוון, שהיא מאותה "משפחת עבירות" או שבוצעה במסגרת אותו אירוע עברייני (אף אם אינה מאותה "משפחת עבירות"), ואין בהחלטה השיפוטית הגבלה מפורשת על הפקה בנוגע לסעיפי עבירה ספציפיים בלבד, אזי **אין צורך לבקש** צו להסרת מגבלות.
- ד. כאשר מתגלית עבירה נוספת, שאינה מאותה "משפחת עבירות" ולא בוצעה במסגרת אותו אירוע עברייני, אזי ככלל יש לפנות לבית-המשפט בבקשה לצו להסרת מגבלות. על אף האמור, כאשר מדובר בהאזנת סתר לחשוד/ים במסגרת פעילותם בארגון פשיעה או בקבוצה עבריינית הפועלת יחד באופן שיטתי לביצוע עבירות פליליות, הרי שגם אם מתגלית עבירה נוספת, שאינה מאותה "משפחת עבירות" שצוינה בבקשה, וגם אם לא בוצעה במסגרת אותו אירוע עברייני, הרי שכל עוד קיים חשד כי העבירה הנוספת בוצעה במסגרת פעילות ארגון הפשיעה או הקבוצה העבריינית, אין הכרח לפנות לבית-המשפט בבקשה לצו להסרת מגבלות.

למרות שהאחריות לפנות לבית המשפט בבקשות לצווי האזנת סתר ובבקשות להסרת מגבלות הקבועות בהם מוטלת על היחידה החוקרת, ככל שמדובר בתיקים המלווים על-ידי פרקליט, יש להנחות את היחידה החוקרת לפעול בהתאם למתווה האמור, ולוודא כי מתבצעת פנייה חוזרת לבית המשפט ככל שהדבר נדרש.

במקרים שבהם החקירה לא לוותה על-ידי פרקליט והפרקליט המטפל מקבל את תוצרי האזנת הסתר כעובדה מוגמרת, יש לבחון את הדברים בדיעבד. ככל שהתברר כי היה מקום לבקש צו להסרת מגבלות והדבר לא קרה בפועל, יבדוק הפרקליט את הסיבות לכך עם היחידה החוקרת ויערך לתת מענה לכך ככל שהדברים יעלו במהלך ניהול התיק, שכן דעת הרוב ברע"פ אטיאס קבעה כי במקרים כאלה יש לנמק בפני בית המשפט מדוע לא התבקש צו להסרת מגבלות אף שלא מדובר בחובה שבדין.

תאריך 2.5.2022

הישיבה